

demokrasie demokraci demokratiya demokrazia дэмакратыя demokratija демокрация democràcia demokra
democracija democracie demokrati democratie democracy demokratio demokraatia demokrasya demokratia
democracia Demokratía Δημοκρατία demokrasi dimokiradiyya aupuni kemokalaka जनतंत्र केव य्वि प्हेज demo

Uutisten viikko

ILTA-SANOMAT

TIISTAI 2.2.2021

democracy demokratio demokraatia demokrasya demokratia la démocratie demokrasyy democracia Demokra
dimokiradiyya aupuni kemokalaka जनतंत्र केव य्वि प्हेज demokrácia lýðræði ochichi onye kwuo uche ya demol

demokrasi демократия demokarasi dimûqrati демократия democratiam demokrätija demokratija Demokrat
demokrasi demokrazija manapori लोकशाही ардчилал प्रजातन्त्र demokrati demokracja democracia democrație

deamocrasaidh демократија демокраси democracy демокрасија dimuqraadiyadda democracia d
demokrati демократия демократия демокраси демократија демократија демократија демократија демократија

tiwantiwa intando yeningi demokrasie demokraci demokrasia demokraciia demokrasie demokrasia demokrasia
demokrasya demokalase demucrazia demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia

demokratia la démocratie demokrasyy democracia Demokracia demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia
pheej demokrácia lýðræði ochichi onye kwuo uche ya demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia

демократия democratiam demokrätija demokratija демократија демократија демократија демократија демократија
ардчилал प्रजातन्त्र demokrati demokracja demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia

democracy democracia demokracija dimuqraadiyya demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia
demokratiya демократія демократија демократија демократија демократија демократија демократија демократија

demokratiya demokrazia дэмакратыя demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia
demokrasie demokrati democratie democracia Demokratía Δημοκρατία demokrasi dimokiradiyya aupuni kemokalaka

जनतंत्र केव य्वि प्हेज demokrácia lýðræði ochichi onye kwuo uche ya demokraciia demokraciia demokraciia
demokrasi демократия demokarasi dimûqrati демократия democratiam demokrätija demokratija Demokrat

demokrasi demokrazija manapori लोकशाही ардчилал प्रजातन्त्र demokrati demokracja democracia democrație
deamocrasaidh демократија демокраси democracy демокрасија dimuqraadiyadda democracia d

demokrati демократия демократия демокраси демократија демократија демократија демократија демократија
tiwantiwa intando yeningi demokrasie demokraci demokrasia demokraciia demokrasie demokrasia demokrasia

demokrasya demokalase demucrazia demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia
demokratia la démocratie demokrasyy democracia Demokracia demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia

demokratiya демократія демократија демократија демократија демократија демократија демократија демократија
pheej demokrácia lýðræði ochichi onye kwuo uche ya demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia

демократия democratiam demokrätija demokratija демократија демократија демократија демократија демократија
ардчилал प्रजातन्त्र demokrati demokracja demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia

democracy democracia demokracija dimuqraadiyya demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia
demokratiya демократія демократија демократија демократија демократија демократија демократија демократија

demokratiya demokrazia дэмакратыя demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia demokraciia
demokrasie demokrati democratie democracia Demokratía Δημοκρατία demokrasi dimokiradiyya aupuni kemokalaka

**HYÖKKÄYKSET DEMOKRATIAA
VASTAAN JATKUVAT 4**

**16 NUORTA KERTO, MIKSI
HE LÄHTIVÄT POLITIIKKAAN 12**

**KOMMENTTI: DEMOKRATIAN LOPPU ALKAA,
JOS UUSI SUKUPOLVI VAIKENEE 15**

Alku oli kivulias

Demokratia ei ole itsestäänselvyys. Suurimman osan historiaansa ihmiskunta ei ole sitä harjoittanut, ja suurta osaa ihmiskunnasta se ei koske vielä.

LÄNSIMAISEN demokration alkukotina pidetään yleensä antiikin Kreikkaa. Siellä ei ollut ihannevaltioita.

– Demokratian filosofien perusta luotiin Kreikassa, sanoo Helsingin yliopiston Euroopan historian professori **Laura Kolbe**.

– Mutta se oli luokka- ja eliittiyhteiskunta.

Kreikkalaisten kaupunkivaltioiden ylimmän luokan miehet päättivät asioista keskenään. Orjilla, joiden työn varassa yhteiskunta toimi, ei ollut mitään sanansijaa. Kauppiastasavalloissa

ILTA-SANOMAT
SEPPO VARJUS
seppo.varjus@iltasanomat.fi

vallitsi varakkaimpien valta, oligarkia.

Kreikassa kilpailivat **Aristoteleen** ja **Platonin** ajattelu. Kolben mukaan Aristoteleen ajatuksissa oli

”yhteisövaikuttamisen” piirteitä. Platon uskoi, että viisaimmat voisivat päättää muidenkin asioista. Jotkut pitävät häntä 1900-luvun totalitaaristen ajatusten esi-isänä.

Kun Rooman valta laajeni, se otti kreikkalaiset kaupunkivaltiot valtansa alle. Rooma oli itse tasavalta, josta kehittyi keisarikunta, jonka vanhasta senaattista tuli pelkkä kumileimäisin.

KOLBEN mielestä nykyaikainen demokratia alkoi syntyä vasta yli tuhat vuotta myöhemmin. Vuonna 1789 puhkesi Ranskan suuri vallankumous.

– Sitä ennen oli erilaisia vaiheita, esimerkiksi Englannin parlamentarismi. Mutta aina se, joka halusi ottaa vanhoilta vallan-

pitäjiltä valtaa, oli eliittiä, Kolbe selittää.

Ylimmässä luokassa, aatelistossa oli erilaisia ryhmiä, jotka kilpailivat vallasta keskenään. Kuninkaat ja keisarit pyrkivät vahvistamaan valtaansa. He nostivat uutta virka-aatelia ja liittoutuivat joskus alempien yhteiskuntakerrosten kanssa. Tavallisille kansalaisille ei kuitenkaan annettu oikeutta päättää valtiotai-

– Ranskan vallankumous oli ensimmäinen sellainen vallanotto modernissa mielessä.

Ranskan vallankumouksessa aateliston syntyperään perustuva valta pyrittiin hävittämään kokonaan.

YKSI paikka, jossa demokratia kehittyi, oli Venäjän yksinvaltaiseen keisarikuntaan kuulunut Suomi. Venäjälle katastrofaalisen Japanin sodan jälkeen valtakunnassa kapinointiin. Näissä myrskyissä Suomen valtiopäivät muuttuivat eduskunnaksi vuonna 1906. Naiset saivat sekä äänioikeuden että oikeuden aset-

Kuningas mestattiin, ja virka lakkautettiin. Vastareaktio oli kuitenkin nopea. Vallankumouksen kenraali **Napoleon** kaappasi vallan ja loi oman aatelistonsa. Hänen kukistuttuaan vanha kuningashuone palasi ulkovaltojen tuella. Se oli kuitenkin menettänyt valtansa oikeutuksen.

Kesti vielä vuosikymmeniä ennen kuin Ranskasta tuli 1870-luvulla pysyvästi tasavalta. Samalla sen ja Yhdysvaltain esimerkkiä seurattiin muualla.

Suomen eduskunnasta tuli suoraan yksikamarinen. Monessa muussa maassa jäljelle jäi myös ylähuone.

Suomessa kunnallinen äänioikeus säilyi kuitenkin neljästä säädystä, se oli hyvin edistyksestä. Nykyään nostetaan esiin naisten äänioikeus, mutta pitää muistaa, että sitä ennen sitä ei ollut suurimmalla osalla miehistäkään.

Laura Kolbe näkee Ranskan vallankumouksesta alkaneen kehityksen jatkuvan yhä.

tua ehdolle. Siksi jotkut puhuvat Suomesta ensimmäisenä oikeana demokraatiasta.

Laura Kolben mielestä tämä ei välttämättä ole liioittelua. – Ennen kaikkea kun tähän siirryttiin suoraan

7 Nykyään nostetaan esiin naisten äänioikeus, mutta pitää muistaa, että sitä ennen sitä ei ollut suurimmalla osalla miehistäkään.

Helsingin yliopiston Euroopan historian professori **Laura Kolbe**

– Aina on osattomia, jotka haluavat osallisiksi demokratian systeemeissä.

varallisuuteen sidottuna. Kunnissa valtaa ei käytetty demokraattisesti. Tätä on pidetty yhtenä sisällissodan syistä.

KOLBE näkee Ranskan vallankumouksesta alkaneen kehityksen jatkuvan yhä. Parlamentit ja kunnanvaltuustot eivät ole katoamassa, mutta niiden rinnalle syntyy uusia demokrati-

muotoja. – Aina on osattomia, jotka haluavat osallisiksi demokratian systeemeissä.

PÄÄKIRJOITUS

Demokratian perusta on luottamus

Demokratian toteutuminen ei aina näytä päällelpin kovin jännittävältä. Kuntien valtuustosaleissa, eduskunnassa ja lukemattomissa virka-huoneissa pakerretaan pitkään ja hartaasti, syntyy lakiehdotuksia, lausuntoja, päätöksiä. Muutaman vuoden välein kansalainen saa äänestää koruttomassa puukopissa mieleistään ehdokasta päättämään maan tai kuten nyt huhdikuussa, kunnan asioista.

Eleettömyyden alla piilee kuitenkin maailman toimivin yhteiskunnallinen järjestelmä, ylivertainen kaikkine vikoineenkin. Siksi me Ilta-Sanomissa teimme koulujen Uutisten viikolle ilmaiseksi verkossa tarjolla olevan liitteen juuri demokratiasta. Kerromme sen synnystä, käytännön toiminnasta, siihen kohdistuvista uhista ja nuorista, jotka haluavat asettua ehdolle tulevissa kunnallisvaaleissa.

KUN demokratia hyrrää yskimättä, sitä tuskin huomaa. Suomen kaltaisessa vakaassa maassa demokratia voi tuntua itsestään selvältä. Siksi voi jäädä huomaamatta, miten herkkä ja hienovireinen kone se onkaan.

Kuten presidentti Donald Trumpin vaalivilpupuuhien lietsoma hyökkäys Yhdysvaltain kongressiin todistaa, toimivaakin demokratiaa voi yrittää horjuttaa sen perustaan kohdistuvilla valheellisilla väitteillä. Jotta demokratia toimii, ihmisten on uskottava siihen itseensä: oikeusvaltioon, vapaisiin vaaleihin ja yksilöiden yhtäläisiin oikeuksiin – myös silloin, kun asiat menevät toisin kuin itse haluaisi.

DEMOKRATIAN ytimessä on kansainhymien kunnioitus, vaikka oltaisiin rajustikin vastakaista mieltä. Siksi verkossa vellovat ääriälykset, vihapuhe ja helposti törkeyksiin sortuva keskustelukulttuuri ovat myrkyä demokratialle. Yhteiskunnassa erimieliset ihmiset voivat päättää yhteisten asioiden hoidosta vain, jos järveä keskusteluyhteys säilyy. Väittely, väkikäys ja ankarakin kritiikki ovat olennainen osa demokratiaa, mutta veriviholliseksi mielletyn kanssa ei kompromisseja tehdä.

Erittäin huolestuttavaa on, että törkyvöryyn arvelaan myös jo vaikuttavan ihmisten halukkuuteen lähteä ehdolle (HS 31.1.2021).

KESKINÄISEN kunnioituksen lisäksi on oltava yhteinen käsitys siitä, mikä on totta. Huhupuheet, tieteestä irtautunut huuhaa ja suoranaiset salaliittoteoriat ovat verkon peruskuonaa, mutta kaikki eivät enää osaa erottaa hölynpölyä faktasta. Siksi eettinen, riippumaton journalismi on demokratian edellytys. Ihmisten on voitava rakentaa maailmankuvansa journalistisen median tarjoaman faktatiedon varaan.

Erimieliset voivat vielä päästä yhteisymmär-

rykseen, mutta jos faktat eivät ole yhteiset, demokraattinen päätöksenteko päättyy nopeasti umpikujaan. Oma vastuunsa on myös medialla, maailmasta on kerrottava monipuolisesti, ymmärrettävästi ja uusia näkökulmia avaten.

YHTEISTEN asioiden hoito voi näyttää arkielä ja poliitikka hetkittäin repivän raadolliselta, mutta toimivan yhteiskunnan puolustaminen on yhteinen velvollisuutemme. Se ei ole helppoa, mutta ei toivotontakaan. Demokratiaan kohdistuu vakavia uhkia, mutta se on selvinnyt jo monesta kriisistä.

Demokratian perusta on keskinäinen luottamus: pyrkimys ymmärtää vastapuolta, halu etsiä yhteisiä ratkaisuja ja ennen kaikkea usko siihen, että myös muut tekevät samoin.

Verivihollisen kanssa ei tehdä kompromisseja.

Välillä epäluulo toisten motiiveja kohtaan on niin vahvaa, että se itsessään murentaa demokratiaa sisältäpäin. Ja kuitenkin isolla osalla poliitikkoja on varmasti vilpiton halu muuttaa asioita parempaan.

Tätä todistavat Demokratia-liitteeseemme haastatellut nuoret poliitikotkin. Aatemaailmat eroavat toisistaan, mutta kaikki haluavat rakentaa yhteiskuntaa, jossa on hyvä olla.

KAIKKEIN eniten demokratia tarvitsee ihmisiä, jotka ovat valmiita lähtemään hoitamaan yhteisiä asioita sekä vaaleissa tahtonsa ilmaisevia äänestäjiä.

Aseet kamppailuun demokratian puolesta ovat kaikkien meidän käsissä, tarvitaan enemmän luottamusta, vähemmän vihaa ja epäluuloa. Käytetään niitä: vapaa demokratia on arvokkainta, mitä me maana olemme saavuttaneet.

JOHANNA LAHTI
Kirjoittaja on Ilta-Sanomien vastaava päätoimittaja

KUVITUS: KAI HAAPAKOSKI

KUVAT: SHANNON STAPLETON / REUTERS, DPA / ZUMAPRESS / MV PHOTOS / SANOMAN ARKISTO

Yhdysvaltain kongressirakennuksen valtaus pelästätti suurvallan.

Hyökkäykset jatkuvat

Demokratiaa vastaan on hyökätty läpi vuosisatojen. Viimeisin isku nähtiin 6. tammikuuta, kun vaalit hävinneen Yhdysvaltain presidentin Donald Trumpin kannattajat tunkeutuivat Washingtonissa kongressirakennukseen.

Hyökkäykset demokratiaa vastaan alkoivat jo, kun demokratia oli lastenken-gissä.

Caesar marssii Roomaan, 49 ekr

Rooma ei ollut nykyaikaisessa mielessä demokratia, mutta sen tärkeät viranhaltijat valittiin lyhyiksi kausiksi äänestyskierroksella.

Kaupunkivaltiossa tämä toimi, mutta kun Rooman valta ulottui koko Italiaan ja jo muuallekin Väli-merellä, hankaluuksia tuli. Järjestelmää

koeteltiin aiemminkin, mutta se luhistui vuonna 49 ekr.

Sotapäällikkö **Julius Caesar** marssii Roomaan ja kaappasi vallan. Seuranneen sisällissodan Caesar voitti, mutta tasavallan kannattajat murhasivat hänet.

Seurasi uusia sisällissotia, ja lopulta valtaan nousi Caesarin suojatti **Augustus**. Augustus säilytti muodollisesti tasavallan instituutioita, mutta keskitti kaikki tärkeät virat itselleen pysyvästi. Hänestä tuli ensimmäinen keisari.

Augustuksen suvun jälkeen keisarit vaihtuivat nopeasti. Usein kilpailevat kenraalit taistelivat asemasta. Sisällissodat johtivat valtakunnan läntisen osan romahdukseen. Itä-Rooman viimeinen keisari kaatui taistelussa vasta 1 500 vuotta Augustuksen päivien jälkeen.

Cromwell iskee, 1648

Euroopan kuninkailla ei ollut täysin vapaita käsiä erityisesti verotusta koskevilla asioissa. Monissa maissa piti kutsua koole parlamentti, jos rahaa tarvittiin äkkiä.

Englannin kuningas **Kaarle I** kutsui vuonna 1640 parlamentin koole saadakseen rahaa sotaan. Parlamentti ja kuningas ajautuivat kuitenkin riitaan, joka vuonna 1642 johti sisällissotaan.

Kuningas hävisi sen, mutta voittajat riitelivät keskenään. Vuonna 1648 sotapäällikkö **Oliver Cromwell**ia kannattavat sotilaat marssivat parlamenttiin, josta suuri osa edustajista hädettä. Seuraavana vuonna kuningas teloitettiin. Cromwell hallitsi lordiprotektorina. Hän oli

yrkkä protestantti, joka halusi hävittää kaikki merkit katolilaisuudesta. Cromwellin kuoleman jälkeen kuninkaat palasivat pian valtaan, mutta taistelusta jatkui.

Uusi Napoleon, 1851

Ranskan kuningas **Ludvig Filip** menetti valtansa vuonna 1848, kun kansa nousi häntä vastaan. "Porvarikuningas" oli noussut valtaan samalla tavalla 18 vuotta aiemmin, kun kansa oli kaatanut hänen edeltäjänsä.

Nyt kuninkaat eivät enää palai-

si, mutta siihen loppui yksimielisyytensä. Silloin ilmaantui **Louis Napoleon, Napoleon Bonaparten** veljenpoika. Aika oli kullannut hänen setänsä diktatuurin ja keisariuden muistoon.

Louis Napoleon valittiin tasavallan presidentiksi saman tien. Vuonna 1851 se ei enää riittänyt, vaan hän kaappasi vallan ja otti keisarin tittelin. Louis Napoleonista tuli **Napoleon III**, sillä hän halusi kunnioittaa setänsä nuorena kuollutta poikaa.

Uuden keisarin kunianhimo oli yhtä iso kuin alkuperäisen Napoleonin, mutta kyyvit eivät. Napoleon III hallitsi kuitenkin yli 20 vuotta. Hän oli populistinen, jonka keinoja **Benito Mussolini**

myöhemmin opiskeli.

Vuonna 1870 Ranska joutui sotaan Preussin kanssa ja hävisi sen. Napoleon III jäi ensin sotavangiksi ja sitten maanpakoon. Nytkin kumoukselliset olivat erimielisiä ja Pariisissa käytiin lyhyt sisällissota, jonka radikaalit hävisivät.

Ranskasta tuli tasavalta ja sellainen se on ollut siitä lähtien.

Leninin uhkapeli, 1917

Sotaan ja nälkään kyllästyneet venäläiset nousivat kapinaan Pietarissa keuhälä 1917. Suunnittelematon kansannousu johti katu-taisteluihin ja tsaarin kaatumiseen.

Tilalle tuli väliaikainen hallitus, jossa oli edustajia maltillisista porvareista sosialistien ryhmä

olivat **V.I. Leninin** johtamat bolševikit. He vaativat irtaantumista maailmansodasta ja maan jakamista talonpojille.

Venäjä jatkoi mukana maailmansodassa. Sen uusien tappioiden myötä tunnelma kiristyi. Bolševikit julistettiin välillä laittomaksi puolueeksi, kun sitä syytettiin levottomuuksien lietsomisesta. Pian heidän apunaan kuitenkin tarvittiin kapinaan nousseita tsarimielisiä upseereita vastaan.

Myyöhään syksyllä bolševikkien asema oli niin vahva, että he toteuttivat vallankaappauksen Pietarissa. Ennen sitä oli sovittu perustuslakia laativan kansalliskokouksen vaaleista, jotka pidettiin. Niissä toinen vasemmistopuolue sosialistivallankumoukselliset oli selvästi suosittu.

Kun kansalliskokous kokoontui, Lenin hajotti sen. Bolševikkien kansanosuosiota nosti rauha Saksan kanssa. Kun sisällissota tsaria kannattaneita valkoisia kenraaleja vastaan

alkoi, monet bolševikkeja vastustaneet kumoukselliset siirtyivät vastentahtoisesti heidän riveihinsä. Leniniä pidettiin ainoana tarpeeksi kovana johtajana estämään tsarien paluu. Leninin armeijat kävivät sisällissotaa säälimättömästi ja voittivat. Neuvostoliiton tarina alkoi.

Mäntsälän kapina, 1932

Ilta-Sanomien ensimmäinen numero vuonna 1932 kertoi Mäntsälän kapinasta.

Punaisten oli löydy sisällissodassa, mutta sosiaalidemokraattinen puolue palasi pian ja muodosti jo 1920-luvulla vähemmistöhallituksenkin. Siitä irronneet kommunistit toimivat eduskunnassa peitepuolueiden kautta.

Ensimmäinen Ilta-Sanomats kertoi Lapuan liikkeen vallankaappausyrityksestä.

Tämä raivostutti itseään voittajina pitäviä valkoisten rivimiehiä. Heidän parisaan syntyi Lapuan liike, joka sai tukea myös ylemissä yhteiskuntaluokissa. Liikettä johti **Vihtori Kosola**.

Liikettä ruokki myös vuonna 1929 alkanut lama, joka koetelti Suomeakin. Tyytymättömyys kasvoi, ja Lapuan liikkeestä tuli yksi sen johdattamista. Se onnistui painostamaan läpi lait, joilla kommunistien toiminta kiellettiin kokonaan.

Liikkeen aktiivit kaappasivat vastustajiaan ja kuljettivat heitä Neuvostoliiton

Jatkuu seuraavalla aukeamalla

Vihtori Kosola, Lapuanliikkeen johtaja.

Julius Caesar, Rooman tasavallan tuhoaja.

Oliver Cromwell mestautti Englannin kuninkaan ja otti itse vallan.

Napoleon III halusi toistaa setänsä uroteot.

Leninille vallankumous oli demokratiaa tärkeämpi.

IS / ARKISTO

Neuvostoliitto lopetti demokraattisen sosialismin kokeilun Tšekkoslovakiassa väkisin.

rajalle, jonka yli heidän käskettiin kävellä. Ihmisiä pahoinpideltiin ja myös surmattiin.

Kokoomuslainen **P.E. Svinhufvud** nousi presidentiksi Lapuan liikkeen suosiossa. Liikkeen odotama lopullista puhdistusta, jossa myös sosiaalidemokraatit olisi hävitetty, ei kuitenkaan tullut. Svinhufvud piti laeista kiinni.

Monet liikkeen jäsenistä vaikuttivat myös suojeluskunnissa, vapaaehtoisissa puoliositaalisissa joukoissa. Helmikuussa 1932 niiden miehiä saapui Mäntsälään estämään sosiaalidemokraattien puhetilaisuutta. Se hajotettiin.

Joukko ei kuitenkaan poistunut Mäntsälästä, vaan sinne alkoi kokoontua lisää asemiehiä. Ajatuksena oli, että marssittaisiin Helsinkiin ja otettaisiin valta.

Presidentti Svinhufvudin toiminta kuitenkin yllätti kapinalliset. Tietä Helsinkiin tukkimaan lähetettiin armeija. Arvostettu Svinhufvud piti puheen, jossa hän käski kapinallisia palaamaan kotiin. Nämä tottelivat.

Lapuan liikkeen johtaja Kosola tarttui pettyneenä tiuhaan pulloon ja kuoli pian. Lapuan liikkeestä kehittyi Italian fasisteista ja Saksan natsisteista tavoisaan ja pukeutumisessaan mallia ottanut IKL. Se vältti laittomuuksia, eikä saanut suurta kannatusta.

Hitlerit vaalit, 1933

Demokratiaa vastaan voidaan käydä myös vaaliurilla.

Ensimmäinen maailmansota päättyi Saksan tappioon ja keisarikunnan kukistumiseen. Sen jälkeen elettiin kiivaita vuosia, joihin nähtiin sekä oikeiston että vasemmiston vallankaappausyrityksiä.

1920-luvun alussa taloudellinen tilanne parani, ja olot rauhoittuivat. Monet eivät kuitenkaan olleet tyytyväisiä Weimarin tasavaltaan. Vasemmalla kommunistien kannatus oli suurta.

Oikealla oli aluksi hajanaisia ryhmiä, jotka uskoivat tappion maailmansodassa johtuneen jonkinlaisesta petoksesta. Siitä syytettiin eri tahoja, mutta erityisen mielusti juutalaisia. Oikeistolaisten ryhmien vaarallisuutta lisäsi, että jäsenet olivat usein sodassa kovettuneita veteraaneja.

Yhtä ryhmistä, kansallissosialistista puoluetta johti **Adolf Hitler**. Hitler oli syntynään itävaltalainen, mutta sotinut Saksan armeijassa.

Vuonna 1923 hän yritti vallankaappaus Münchenissä, mutta epäonnistui ja kärsi lyhyen vankilatuomion. Sen jälkeen Hitler palasi politiikkaan.

Kansallissosialistien suosio vaaleissa ei ollut suurta, mutta he menesty-

vät katutappeluissa, joita käytiin kommunisteja ja sosiaalidemokraatteja vastaan.

Ilman vuoden 1929 maailman lama Hitler olisi jäänyt historian alaviitteeksi. Lama iski kovaa Saksaan ja nosti sekä äärivasemmiston että äärioikeiston kannatusta. Vaalit seurasivat nopeassa tahdissa toisiaan, ja natsit nousivat suurimmaksi puolueeksi hajanaudessa parlamentissa.

Porvarillisissa puolue-

Augusto Pinochet, Etelä-Amerikan sotilas-diktatoreista kuuluisin.

Hitlerin puolue nousi valtaan vaaleilla ja lopetti demokratian saman tien.

Hitlerin puolue nousi valtaan vaaleilla ja lopetti demokratian saman tien.

eissa Hitleriä alettiin pitää kommunisteja pienempänä pahana. Monet halusivat eroon myös sosiaalidemokraateista.

Vuonna 1933 presidentti **Paul von Hindenburg** nimitti Hitlerin valtakunnankansleriksi eli päämi-

nisteriksi. Konservatiivit uskoivat pystyvänsä kontrolloimaan häntä.

Hitler käytti hyväkseen Berliinin valtiopäivätalon paloa, jonka syyttäjänä tuomittiin nuori vasemmistolainen. Totuus asiasta on yhä epäselvä.

Vasemmistopuolueet kiellettiin, ja Hitler voitti pikaisesti järjestetyt vaalit. Kun vanha von Hindenburg kuoli seuraavana vuonna, hän yhdisti valtakunnan kanslerin ja presidentin virat. Siirryttiin natsien yksinvaltaan, joka päättyi vasta tappioon toisessa maailmansodassa.

Demokraattisen sosialismin tuho, 1968 ja 1973

Kylmän sodan aikana Neuvostoliitto ja Yhdysvallat kävivät armostonta kisa. Maita kohdeltiin kuin dominonappuloita, joita kaapattiin.

Neuvostoliiton ylivaltaa vastustettiin laajasti Itä-Euroopassa. Jo vuonna 1956 se kukisti verisesti kansannousun Unkarissa.

Vuonna 1968 Tšekkoslovakian kommunistipuolueen piirissä nousi uudistusliike, joka haikaili "demokraattista sosialismia". Tämä herätti suurta innoitusta myös lännessä. Neuvostoliitto seurasi liikettä puolisen vuotta. Elokuussa se menetti hermonsä.

Puna-armeijan tankit

vyöryivät rajan yli muiden Varsovan liiton joukkojen tuella. Tšekkoslovakia miehitetiin. Uudistuksia ajanut puoluejohtaja **Alexander Dubček** pakotettiin sivuun. Neuvostoliiton ylivaltaa kesti vielä kaksi vuosikymmentä.

"Demokraattinen sosialismi" oli vaikeuksissa myös läntisellä pallonpuoliskolla. Chilessä nousi vapailla vaaleilla valtaan **Salvador Allenden** johtama vasemmistohallitus. Vuonna 1973 Yhdysvallat tuki kenraali **Augusto Pinochetin** vallankaappausa, jonka yhteydessä Allende sai surmansa.

Pinochetin valta kesti lähes 20 vuotta.

Capitolin valtaus, 2021

Vaalit hävinneen Yhdysvaltain presidentin **Donald Trumpin** kannattajat tunkeutuivat Washingtonissa kongressirakennukseen 6. tammikuuta 2021. He halusivat estää vaalituloksen vahvistamisen.

Ihmisjoukko lähti liikelle Trumpin pitämän puheen jälkeen. Ryntäyksen yhteydessä kuoli viisi ihmistä.

Trumpia vastaan on nostettu virkasyyte. Asia ratkaistaan senaatin puolesta. Trump kieltää yllyttäneensä väkijoukkoa.

Yhdysvaltain nykyhistoriassa tapahtuma on poikkeuksellinen.

SEPPÖ VARJUS

Kilpailijoita riittää

Demokratialla on ollut vaihtoehtoja. Ne eivät houkuta.

Yksinvalta

Ennen maanviljelyksen keksimistä ihmiset elivät pienissä ryhmissä, jossa kaikki olivat sukua toisilleen. Varsinaisia yhteiskuntajärjestyksiä alkoi syntyä vasta, kun asuinpaikat ja kauppa kasvoivat.

Ensimmäisissä valtioissa valtaan nousivat kuninkaat, joilla usein nähtiin jumalallisia ominaisuuksia. Tunnetuimpia ovat Egyptin faarot.

Myöhemmin käsitys hallitsijoiden jumaluudesta karisi. Yksinvalta kuitenkin palasi eri muodoissa. 1600-luvulta alkaen Euroopan kuninkaat yrittivät pistää mahtiaatelin kuriin ottamalla vallan kokonaan omiin käsiinsä. Usein heillä oli tässä alempien säätynä tuki. Tunnetuin esimerkki on Ranskan "aurinkokuningas" **Ludvig XIV**.

Nykyisin merkittävien yksinvaltaisista hallituksista on Saudi-Arabia, jossa yksi suku pitää valtaa.

Harvainvalta

Jo antiikin aikana oli kauppiastasavaltoja, joissa yhden valtiaan tai perheen sijasta valtaa pitivät varakkaimmat suvut. Demokratian alkumuodot syntyivät tällaisissa oligarkioissa. Suurimmalla osalla kansaa ei ollut sanaa päätösten tekoon ja orjat suljettiin kokonaan yhteiskunnan ulkopuolelle.

Rooman imperiumi nielaisi Kreikan ja Lähi-idän kauppataasavallat. Sen hajotua keskiajalla ne tekivät paluun Italiassa.

Nykyään suoranaisia oligarkioita ei juuri ole, mutta monet puolidemokratiat sisältävät niiden piirteitä. Venäjistä puhuttiin 1990-luvulla oligarkien maana, mutta **Vladi-**

mir Putinin aikana valtionvalta on kasvanut.

Rajoitettu demokratia

Valtiot eivät kehittyneet suoraan yksinvaltasta demokratiaan, välissä oli monta vaihetta. Jo keskiajalla oli parlamentin alkumuotoja, jotka saattoivat päättää esimerkiksi veroista.

Varsinaiseen parlamentarismin siirryttiin Englannissa 1600-luvulla. Aatelin valta pysyi kuitenkin suurena yläluonon kautta.

Vasta 1900-luvulla yleisty äänioikeus nykyisessä mielessä. Sitä ennen se oli usein varallisuuteen sidottu ja vain osalla miehistä.

Valtansa menettäneitä kuningashuoneita on yhä, lähin niistä Ruotsissa. Usein ne kertovat tasaisesta kehityksestä ilman verisiä kumouksia.

Leninismi

Venäläinen **V.I. Lenin** kehitti mallinsa saksalaisen filosofin **Karl Marxin** ajatuksien pohjalta. Lenin uskoi, että piti toteuttaa vallankumous, jossa yksityiset tuotantolaitokset otettaisiin yhteiskunnan haltuun. Se vaati vanhan yhteiskuntajärjestyksen murskaamista.

Tämä taas vaati "proletariaatin", köyhälistön diktatuuria. Käytännössä sitä toteuttaisivat etujoukkona toimivat kommunistien puolueen jäsenet. Lenin ajatteli, että venäläisten työläisten sivistystaso oli niin huono, että ainakaan aluksi he eivät voisi itse valvoa etujaan.

Ideana oli, että sosialismin kautta päästäisiin kommunismiin, jossa valtio kuiluisi kokonaan pois, kuten Marx unelmoi. Ei tosin ollut selvää, kuinka

tämä varsinaisesti tapahtuisi.

Leninin puolue otti valtan Venäjällä vuonna 1917. Muutama vuosi myöhemmin perustettiin Neuvostoliitto. Marxi-leninistisen kommunismin "lähetysvaihe" kesti sen romahtamiseen vuonna 1991 asti. Silloin idean houkutus pieni.

Hallintotavaltaan leninistisiä yksipuolueita on silti edelleen useita. Merkittävien on Kiina.

Fasismi

Fasismi syntyi Italiassa 1920-luvulla vastarintana kommunismin leviämiseksi. **Benito Mussolini** oli entinen sosialistijohtaja, josta tuli kiivas nationalistinen ensimmäisen maailmansodan aikana.

Hänen järjestelmänsä perustui korporatismille. Yritykset pysyivät yksityisomistuksessa, mutta valtio sovitteli niiden ja työntekijöiden ristiriitoja. Päämääränä oli kansallinen suuruus.

Saksassa 1930-luvulla valtaan nousseet **Adolf Hitlerin** kansallissosialistit kehittivät järjestelmää raampaan suuntaan. Saksan kansakunta piti puhdistaa ja sen valtan ylityä yli Euroopan.

Toisessa maailmansodassa fasistit ja natsit lyötiin. Mussolini surmattiin, ja Hitler tappoi itsensä. Julkisesti heidän ajatuksiaan ei juuri enää ihailtu. Esimerkiksi Etelä-Amerikan sotilasdiktatuureissa niistä kuitenkin otettiin oppia.

Internetin myötä fasistiset ajatukset ovat saaneet uuden levityskanavan. Niihin uskovia pienryhmiä on vakiintuneissa demokraatioissaakin.

SEPPÖ VARJUS

Vasemmalta ylhäältä alas Saudi-Arabian kruununprinssi Muhammad bin Salman, Aurinkokuningas Ludvig XIV, Lenin ja Marx.

ZUMA PRESS/PHOTOS, REUTERS

Oikealta ylhäältä alas Tutankhamon, Augustus, Mussolini ja Hitler.

Näin syntyi Pizzagate

Mikä sai 28-vuotiaan perheenisän tarttumaan aseeseen ja hyökkäämään tavalliseen washingtonilaiseen pizzeriaan?

DEMOKRATIAN yksi kulmakivi on vapaa ja luotettava tiedonvälitys. Tätä tehtävää ovat perinteisesti hoitaneet tiedotusvälineet, joiden välityksellä äänestäjät ovat saaneet luotettavaa tietoa mielipiteidensä pohjaksi. Tämä on toiminut vapaissa demokratioissa hyvin.

Sitten syntyi internet. Ja sen myötä niin sanottu sosiaalinen media, erilaiset keskusteluryhmät ja lukemattomat nettisivustot. Niissä kuka tahansa voi saada kirjoituksensa ja puheensa laajasti julki. Tätä voi lähtökohtaisesti pitää hyvänä asiana.

Mutta mitä tapahtuu, jos tätä käytetään väärin? Mitä jos jotkut alkatvatkin levittää valheita ja propagandaa?

Silloin voi syntyä valeutinen. Ja silloin demokratia voi olla vaarassa, koska äänestäjällä ei enää olekaan äänestyspäätöksensä pohjaksi luotettavaa tietoa.

Ja silloin myös tavalliset ihmiset voivat olla vaarassa. IS esittelee seuraavassa yhden maailman kuuluisimmista valeutisista, ns. Pizzagaten esimerkkinä siitä, kuinka valeinformaatio voi johtaa myös väkivaltaan ja jättömiin hyökkäyksiin.

OTOLLINEN MAAPERÄ

Valeutinen tarvitsee menestyäkseen tilanteen, jossa riittävän suuri määrä ihmisiä on valmis uskomaan valheen tai ainakin kiinnostumaan esitetystä väitteestä, koska se tulee heidän ennakkokäsityksiinsä.

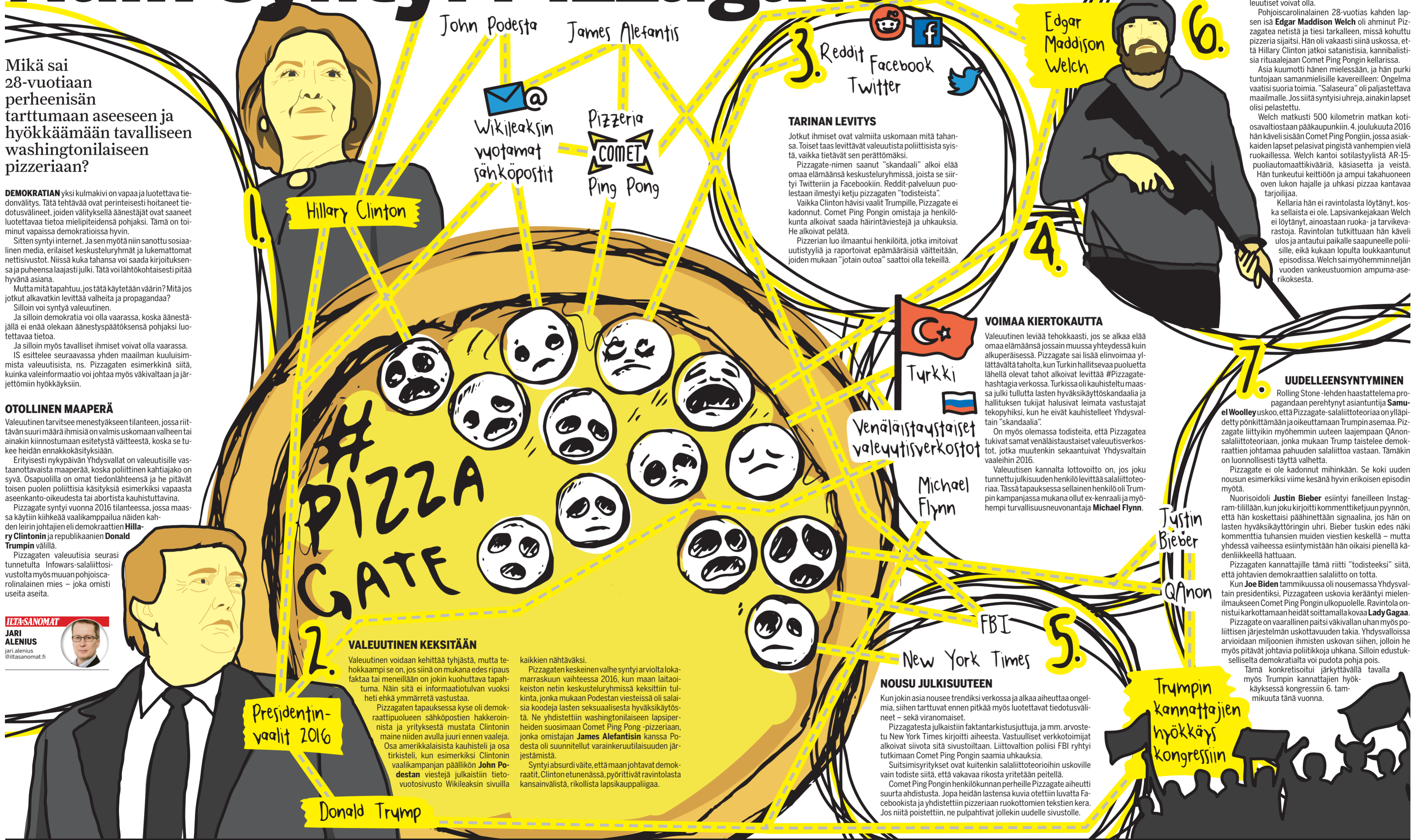
Erityisesti nykypäivän Yhdysvallat on valeutisille vastaanottavista maaperää, koska poliittinen kahtiajako on syvä. Osapuolilla on omat tiedonlähteensä ja he pitävät toisen puolen poliittisiä käsityksiä esimerkiksi vapaasta aseenkanto-oikeudesta tai abortista kauhistuttavina.

Pizzagate syntyi vuonna 2016 tilanteessa, jossa maassa käytiin kiihkeää vaalikamppailua näiden kahden leirin johtajien eli demokraattien **Hillary Clintonin** ja republikaanien **Donald Trumpin** välillä.

Pizzagaten valeutisia seurasi tunnetulta Infowars-salaliittosivustolta myös muuan pohjoiscarolinalainen mies – joka omisti useita aseita.

ILTA-SANOMAT

JARI ALENIUS
jari.alenius@iltasanomat.fi

2. VALEUTINEN KEKSITÄÄN

Valeutinen voidaan kehittää tyhjästä, mutta tehokkaampi se on, jos siinä on mukana edes ripaus faktaa tai menneillä on jokin kuohuttava tapahtuma. Näin sitä ei informaatiotulvan vuoksi heti ehkä ymmärrä vastustaa.

Pizzagaten tapauksessa kyse oli demokraattipuolueen sähköpostien hakkeroinnista ja yrityksestä mustata Clintonin maine niiden avulla juuri ennen vaaleja.

Osa amerikkalaisista kauhisteli ja osa tirkisteli, kun esimerkiksi Clintonin vaalikampanjan päällikön **John Podesta**n viestejä julkaistiin tietovuosivusto Wikileaksin sivuilla

kaikkien nähtäväksi.

Pizzagaten keskeinen valhe syntyi arviolta lokamarraskuun vaihteessa 2016, kun maan laitaosteiston netin keskusteluryhmissä keksittiin tulkinta, jonka mukaan Podesta viesteissä oli salaisia koodeja lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Ne yhdistettiin washingtonilaiseen lapsiperheiden suosimaan Comet Ping Pong -pizzeriaan, jonka omistajan **James Alefantis**in kanssa Podesta oli suunnitellut varainkeruutillaisuuden järjestämistä.

Syntyi absurdi väite, että maan johtavat demokraatit, Clinton etunenässä, pyörivät ravintolasta kansainvälistä, rikollista lapsikauppialgaa.

Donald Trump

Presidentinvaalit 2016

Bill Clinton

John Podesta

James Alefantis

Hillary Clinton

Wikileaksin vuotamat sähköpostit

Pizzeria
COMET
Ping Pong

3. Reddit Facebook Twitter

TARINAN LEVITYS

Jotkut ihmiset ovat valmiita uskomaan mitä tahansa. Toiset taas levittävät valeutista poliittisista syistä, vaikka tietävät sen perättömäksi.

Pizzagate-nimen saanut "skandaali" alkoi elää omaa elämäänsä keskusteluryhmissä, joista se siirtyi Twitteriin ja Facebookiin. Reddit-palveluun puolestaan ilmestyi ketju pizzagaten "todisteista".

Vaikka Clinton hävisi vaalit Trumpille, Pizzagate ei kadonnut. Comet Ping Pongin omistaja ja henkilökunta alkoivat saada häirintäviestejä ja uhkauksia. He alkoivat pelätä.

Pizzerian luo ilmaantui henkilöitä, jotka imitoivat uutistyyliä ja raportoivat epämääräisiä väitteitään, joiden mukaan "jotain outoa" saattoi olla tekeillä.

VOIMAA KIERTOKAULTTA

Valeutinen leviää tehokkaasti, jos se alkaa elää omaa elämäänsä jossain muussa yhteydessä kuin alkuperäisessä. Pizzagate sai lisää elinvoimaa yllättävältä taholta, kun Turkin hallitsevaa puoluetta lähellä olevat tahot alkoivat levittää #Pizzagate-hahtagia verkossa. Turkissa oli kauhisteltu maassa julki tullutta lasten hyväksikäyttökandaaialia ja hallituksen tukijat halusivat leimata vastustajat tekopyhiksi, kun he eivät kauhistelleet Yhdysvaltain "skandaalia".

On myös olemassa todisteita, että Pizzagata tukivat samat venäläistauksaiset valeutisverkostot, jotka muutenkin sekaantuivat Yhdysvaltain vaaleihin 2016.

Valeutisen kannalta lottovoitto on, jos joku tunnettu julkisuuden henkilö levittää salaliittoteoriaa. Tässä tapauksessa sellainen henkilö oli Trumpin kampanjan mukana ollut ex-kenraali ja myöhempi turvallisuusneuvonantaja **Michael Flynn**.

Michael Flynn

Turkki

Turkki

Venäläistauksaiset valeutisverkostot

FBI

New York Times

NOUSU JULKISUUTEEN

Kun jokin asia nousee trendiksi verkossa ja alkaa aiheuttaa ongelmia, siihen tarttuvat ennen pitkää myös luotettavat tiedotusvälineet – sekä viranomaiset.

Pizzagatesta julkaistiin faktantarkistujia, ja mm. arvostettu New York Times kirjoitti aiheesta. Vastuulliset verkkotoimijat alkoivat siivota sitä sivustoiltaan. Liittovaltion poliisi FBI ryhtyi tutkimaan Comet Ping Pongin saamia uhkauksia.

Suittimisyrietykset ovat kuitenkin salaliittoteorioihin uskoville vain todiste siitä, että vakava rikosta yritetään peitellä.

Comet Ping Pongin henkilökunnan perheille Pizzagate aiheutti suurta ahdistusta. Jopa heidän lastensa kuvia otettiin luvatta Facebookista ja yhdistettiin pizzeriaan ruokottomien tekstien kera. Jos niitä poistettiin, ne pulpahtivat jollekin uudelle sivustolle.

SEURAUKSET

Pizzagate on osoitus siitä, kuinka vaarallisia valeutiset voivat olla.

Pohjoiscarolinalainen 28-vuotias kahden lapsen isä **Edgar Maddison Welch** oli ahminut Pizzagata netistä ja tiesi tarkalleen, missä kohottu pizzeria sijaitsi. Hän oli vakaasti siinä uskossa, että Hillary Clinton jatkoi satanistisia, kannibalistisia rituaalejaan Comet Ping Pongin kellarissa.

Asia kuumotti hänen mielessään, ja hän purki tuntojaan samanmielisille kavereilleen: Ongelma vaatisi suoria toimia. "Salaseura" oli paljastettava maailmalle. Jos siitä syntyi uhreja, ainakin lapset olisi pelastettu.

Welch matkusti 500 kilometrin matkan kotiosavaltioistaan pääkaupunkiin. 4. joulukuuta 2016 hän käveli sisään Comet Ping Pongin, jossa asiakkaiden lapset pelasivat pingistä vanhempien vielä ruokaillessa. Welch kantoi sotilastyylistä AR-15-puoliautomaattikivääriä, käsiasetta ja veistä. Hän tunkeutui keittiöön ja ampui takahuoneen oven lukon hajalle ja uhkasi pizzaa kantavaa tarjoilijaa.

Kellaria hän ei ravintolasta löytänyt, koska sellaista ei ole. Lapsivankejaan Welch ei löytänyt, ainoastaan ruoka- ja tarvikkevarastoja. Ravintolan tutkittuaan hän käveli ulos ja antautui paikalle saapuneelle poliisille, eikä kukaan lopulta loukkaantunut episodissa. Welch sai myöhemmin neljän vuoden vankeustuomion ampumaa-ase-rikoksesta.

UUELLEENSYNTYMINEN

Rolling Stone -lehden haastattelema propagandaa perehtynyt asiantuntija **Samuel Woolley** uskoo, että Pizzagate-salaliittoteoriaa on ylläpidetty pönkittämään ja oikeuttamaan Trumpin asemaa. Pizzagate liittyikin myöhemmin uuteen laajempaan QAnon-salaliittoteoriaan, jonka mukaan Trump taistelee demokraattien johtamaa pahuuden salaliittoa vastaan. Tämäkin on luonnollisesti täyttä valhetta.

Pizzagate ei ole kadonnut mihinkään. Se koki uuden nousun esimerkiksi viime kesänä hyvin erikoisen episodin myötä.

Nuorisoidoli **Justin Bieber** esiintyi faneilleen Instagram-tiillään, kun joku kirjoitti kommenttiketjuun pyynnön, että hän koskettaisi päähinnettään signaalina, jos hän on lasten hyväksikäyttöringin uhri. Bieber tuskin edes näki kommenttia tuhansien muiden viestien keskellä – mutta yhdessä vaiheessa esiintymistään hän oikaisi pienellä kädellä kädellään hattuun.

Pizzagaten kannattajille tämä riitti "todisteeksi" siitä, että johtavien demokraattien salaliitto on totta.

Kun **Joe Biden** tammikuussa oli nousemassa Yhdysvaltain presidentiksi, Pizzagaten uskovia kerääntyi mielentilaukseen Comet Ping Pongin ulkopuolelle. Ravintola onnistui karkottamaan heidät soittamalla kovaa **Lady Gagan**.

Pizzagate on vaarallinen paitsi väkivalan uhan myös poliittisen järjestelmän uskottavuuden takia. Yhdysvalloissa arvioidaan miljoonien ihmisten uskovan siihen, jolloin he myös pitävät johtavia poliitikkoja uhkana. Silloin edustuksellista demokratiaa voi pudota pohja pois.

Tämä konkretisoitui järkyttävällä tavalla myös Trumpin kannattajien hyökkäyksessä kongressiin 6. tammikuuta tänä vuonna.

Trumpin kannattajien hyökkäys kongressiin

Justin Bieber

QAnon

FBI

New York Times

FBI

New York Times

New York Times

New York Times

New York Times

New York Times

New York Times

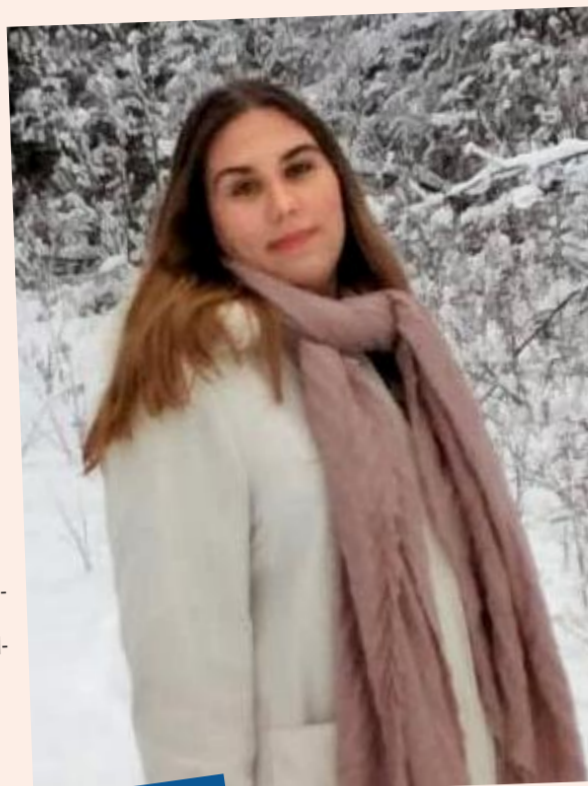
New York Times

JONNA KYLLÖNEN, 18, KAJAANI

"Lähdin politiikkaan yhteiskuntaopin opettajani kannustuksesta 15-vuotiaana, kun hän kannusti minua hakemaan Kajaanin nuorisovaltuustoon. Samoihin aikoihin liityin Kes-kustan jäseneksi. Tutkin pitkään puolueita ja tulin siihen tulokseen, että kaikista lähimpänä arvojeni oli Keskusta.

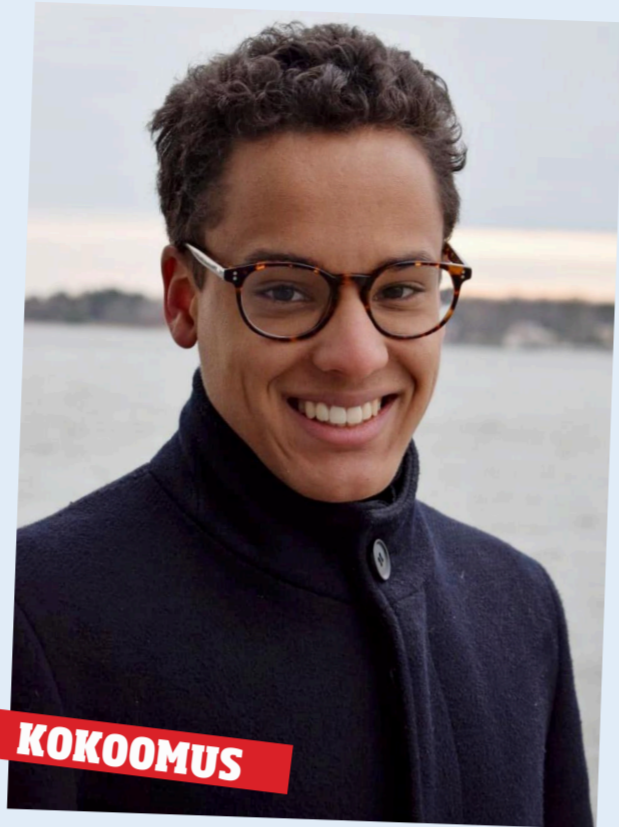
Halusin itse vaikuttaa asioihin ja koin, että paras ratkaisu olisi lähteä itse toimimaan niiden asioiden puolesta, jotka ovat minulle tärkeitä. Kun tietää edes yrittäneensä tehdä asioiden eteen jotain, voi nukkua yönsä levollisesti.

Entisenä nuorisovaltuutettuna sydäntäni lähellä ovat erityisesti nuorten asiat. Minulle tärkeitä teemoja ovatkin osallisuus, kestävä kehitys sekä koulutus. Nämä ovat nuorille tärkeitä asioita ja tuovat elinvoimaa kuntiin."

KESKUSTA**FRANS KOIVULA, 18, VAASA**

"Yhteiskunnalliset aiheet ovat kiinnostaneet itseäni aina. Olen ollut puolueen kautta mukana yhteiskunnallisessa vaikuttamistyössä ja koen, että olen valmis ottamaan suurempaa vastuuta ja rakentamaan parempaa kotikaupunkia myös nuorille sukupolville.

Itselleni tärkeä teema on mielenterveyspalvelut. Mielenterveys koskettaa joko suoraan tai välillisesti lähes jokaista nuorta. Tällä hetkellä ajallinen kesto hoidon hakemisesta sen saamiseen on aivan liian pitkä, mikä aiheuttaa paitsi inhimillisiä tragedioita, mutta tulee myös yhteiskunnalle pitkällä aikavälillä kalliiksi, kun se esimerkiksi hankaloittaa työmarkkinoille osallistumista. Olen itse sitä mieltä, että avun piiriin tulee päästä jo ennaltaehkäisevästi, mikä olisi inhimillisesti ja kustannusten näkökulmasta tarkoituksenmukaisinta."

KOKOOMUS

Tänä keväänä on taas mahdollisuus vaikuttaa, kun huhtikuussa pidetään kuntavaalit. Ilta-Sanomien kysyi rekisteröityneiden puolueiden nuorilta kunnallisvaali-ehdokkailta, mikä vei heidät politiikkaan jo nuorina ja mihin he haluavat vaikuttaa.

Nuorena poliitiikkaan

► Kuntavaalit järjestetään sunnuntaina 18.4.

► Kuntavaaleissa saavat äänestää kaikki viimeistään vaalipäivänä 18 vuotta täyttäneet Suomen kansalaiset sekä kaikki vakituisesti Suomessa kaksi vuotta asuneet ulkomaan kansalaiset. Myös alle kaksi vuotta Suomessa asuneet EU-kansalaiset saavat antaa äänensä.

► Kuntavaaleissa äänestetään kunnallisvaltuustojen jäsenistä. Kunnanvaltuutetut ovat merkittäviä vallankäyttäjiä, ja he päättävät muun muassa, miten kunta rahansa käyttää. Paljonko annetaan kouluille, rakennetaanko uusi uimahalli, rakennetaanko tie tai tunneli? Paljonko veroja kerätään?

► Kunnanvaltuusto nimittää kunnanhallituksen, joka valmistelee valtuuston käsittelemiä asioita.

► Kunnat voivat valita, onko niiden johdossa kunnanjohtaja vai pormestari. Kunnanvaltuusto valitsee kunnanjohtajan tai pormestarin. Käytännössä tehtävään valitaan usein suurimman puolueen johtajaehdokas.

Esimerkiksi Helsingissä suurimmat puolueet kertovat etukäteen, keitä ehdottavat pormestariksi, ja oletus on, että puolueen saamat kunnanvaltuutetut äänestävät puolueen ehdokasta pormestariksi.

► Kuntavaalit järjestetään neljän vuoden välein.

AMI-SUSANNA RINTA-VALKAMA, 23, TAMPERE

"Lähden mukaan politiikkaan, sillä en halunnut vain seistä vieressä katsellen muuttuvaa maailmaa. Halusin olla itse osa muutosta kohti parempaa. Näen toisten auttamisen yhtenä elämäni tärkeimpänä tehtävänä. Koin, että politiikkaa pystyn todella vaikuttamaan asioihin, kertomaan mielipiteeni ja antamaan samalla äänen niille, jotka eivät pysty tai halua olla eturintamassa ajamassa poliittista muutosta.

Asioita, joihin haluan vaikuttaa, on vaikeaa tiivistää, sillä niitä on paljon. Haluan olla luomassa Suomea, jossa lähimmäisistä pidetään huolta ja rakennamme siltoja muuriin sijaan. Oma sydäntäni lähellä ovat erityisesti nuoret, perheet ja yrittäjät. Haluan vaikuttaa nuorten mielenterveyspalveluiden parempaan saatavuuteen, perheiden ennaltaehkäisevään auttamiseen ja yrittäjämynönteisemmän kulttuurin luomiseen."

KRISTILLISET

HENTILÄ VISUALS

VIHREÄT**ZAHRA KARIMY, 18, HELSINKI**

"Ensikosketuksiini aktivisimiin sain kahdeksannella luokalla osallistumalla erilaisiin arvojeni puoltaviin mielenosoituksiin. Mielenosoituksista on tullut tärkeä tapa osallistua, ja olenkin ollut useasti pitämässä ihmisoikeuksien ja ilmaston puolta pitämällä puheita tai muuten auttamalla mielenilmajujen järjestämisessä ja toteutumisessa.

Muitakin tapoja edistää yhdenvertaisuutta on. Toimin esimerkiksi korona-aikana uutistenlukijana persiankielisissä uutisissa Ylellä. Lähden politiikkaan, koska koin nuorten äänen puuttuvan Helsingin kaupunginvaltuustosta ja muutenkin politiikasta. Katsoessamme nykyisiä valtuutettuja huomaamme, että nuoria, vähemmistön edustajia ja naisia on hyvin vähän.

Kaupunginvaltuustossa haluan vaikuttaa erityisesti antirasismiin ja yhdenvertaisuuden edistämiseen, ilmastonmuutoksen torjumiseen ja nuorten äänen vahvistamiseen. Tämä tarkoittaa kaikkien eri vähemmistöryhmien oikeuksien ja ympäristön vaikutuksen huomioimista päätöksenteossa."

► Puoluekisteriin on tällä hetkellä kirjattu 18 puoluetta. Päästäkseen puoluekisteriin rekisteröidyn yhdistyksen täytyy kerätä 5 000 kannattajakorttia ja täyttää muut kriteerit kuten että puolueen tarkoituksena on vaikuttaa valtiollisiin asioihin ja että sen toiminta noudattaa kansanvaltaisia eli demokraattisia periaatteita.

► Jos puolueesta ei pääse ehdokkaiksi eduskuntaan kaksissa perättäisissä vaaleissa, se putoaa puoluekisteristä mutta voi listautua sinne uudestaan keräämällä tarvittavat kannattajakortit.

► Eduskunnassa on tällä hetkellä yhdeksän puolueen edustajia:

keskustan, kokoomuksen, kristillisdemokraattien, Liike Nytin, perussuomalaisten, ruotsalaisen kansanpuolueen, sosiaalidemokraattien, vasemmistoliiton ja vihreiden.

► Puoluekisterissä ovat edellä mainittujen lisäksi Eläinoikeuspuolue, Feministinen puolue, Kansalaispuolue, Liberaalipuolue, Tasapainon puolue, Seitsemän tähden liike, Sininen puolue ja Suomen kansa ensin.

► Seitsemän tähden liike ei ota osaa kunnallisvaaleihin, joten se ei ole esittelyssämme mukana. Suomen kansa ensin -puolueella ei ollut tarjota tähän koosteeseen nuorta vaaliehdokasta aikataulun rajoissa.

► Viime kuntavaaleissa 2017 olivat mukana mm. Suomen Kommunistinen Puolue ja Kommunistinen Työväenpuolue – Rauhan ja Sosialismin puolesta, jotka on sittemmin poistettu puoluekisteristä.

► Kunnallisvaaleissa ehdokkaista voivat asettaa rekisteröityneiden puolueiden lisäksi valitsijayhdistykset, jotka voivat edustaa eri yhdistyksiä (jotka ovat aiemmin voineet olla rekisteröityjä puolueita) tai puoluepoliittisesti sitoutumattomia ehdokkaita.

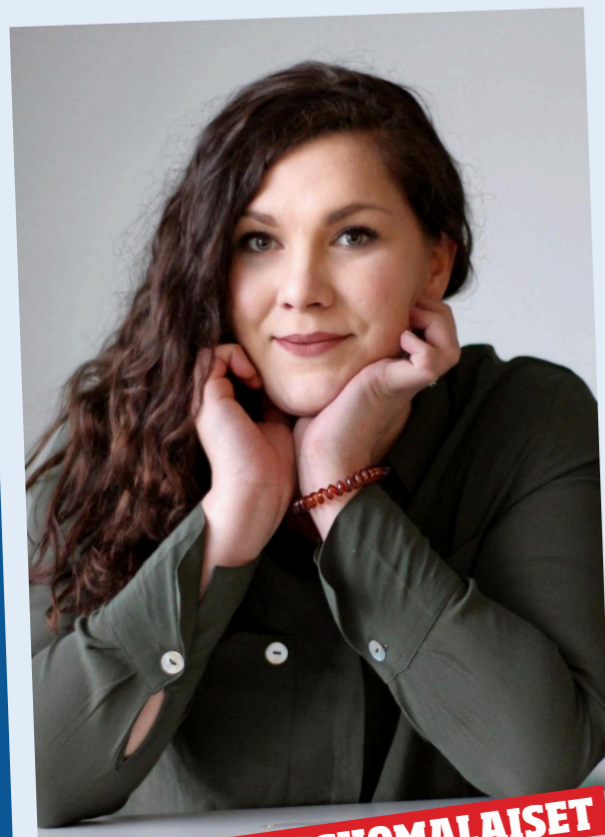
► Vuodesta 1969 alkaen puoluekisterissä on ollut yhteensä 46 eri puoluetta.

KAISLA KUUSKOSKI**AURI SAARELAINEN, 28, VALKEAKOSKI**

"Ennen kuin olin edes puolueen toiminnassa mukana, olin mukana järjestämässä vähävaraisten jouluateriaa, joka avasi silmäni. Sen seurauksena lähden mukaan politiikkaan, halusin olla osana parantamassa suomalaisten asioita ja tekemässä arjesta turvallisempaa. Ehdolle lähden, koska se on paras tapa edistää perussuomalaisten asioita.

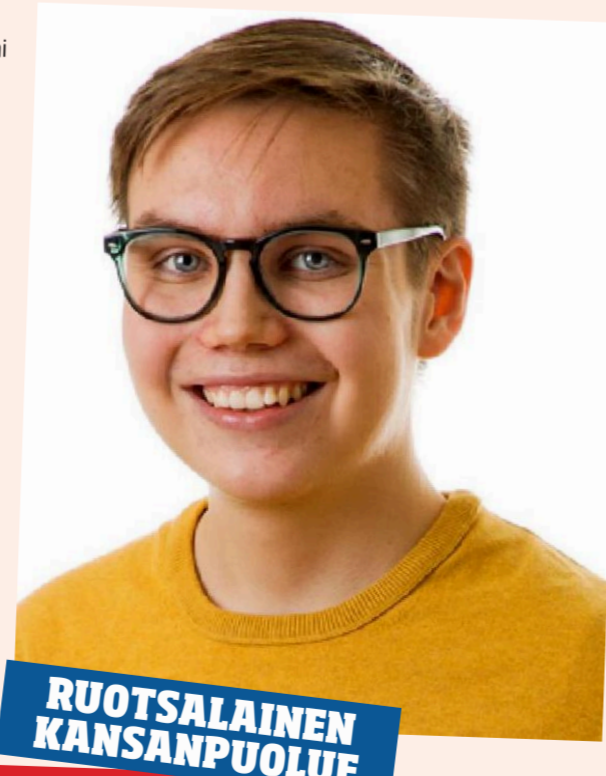
Meidän tulee lisätä nuorten hyvinvointia ja ennaltaehkäistä syrjäytymistä sekä panostaa harrastuksiin. Lisäksi maaseudulla tulee olla elämää, kyläkoulujen olla käytössä ja palveluiden saatavilla, eikä liikkuminen saa olla liian kallista. Vastuullinen talouspolitiikka, paikalliset ja kotimaiset hankinnat sekä kurinalainen yhteisten rahojen käyttö ovat välttämättömiä.

Haluan, että Suomesta tulee parempi tuleville sukupolville ja olen iloinen saadessani vaikuttaa siihen."

PERUSSUOMALAISET**EERO LILJA, 18, ESPOO**

"Vuosi sitten kiinnostuksen yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen syttyi, jolloin päätin liittyä puolueeseen. Päädyn lähtemään mukaan politiikkaan, kun heräsin lukiossa moniin yhteiskunnallisiin epäkohtiin, kuten syrjintään ja ilmastonmuutokseen. Lisäksi nuorten ääni kuuluu huonosti politiikassa, joten halusin toimia nuorten äänitorvena yhteiskunnallisissa keskusteluissa.

Mielestäni tärkeä asia, johon voin vaikuttaa politiikassa, on tasa-arvo. Toivon, että tulevaisuuden Suomessa kaikilla olisi samanlaiset mahdollisuudet taustasta tai ominaisuuksista riippumatta. Toinen merkittävä asia, johon haluan vaikuttaa, on ilmastonmuutos. Meidän on kyettävä pysäyttämään ilmaston lämpeneminen yli kriittisen rajan."

RUOTSAIIN KANSANPUOLUE**AADA UHLGRÉN, 19, TURKU**

"Minut on kasvatettu kunnioittamaan tasa-arvoa ja olemaan pienemmän puolella. Olen lapsesta asti ollut kiinnostunut yhteiskunnallisista asioista. Kun täytin 18 vuotta ajattelin: Miksi en lähtisi vaikuttamaan jo nyt?

Lastensuojelun tilanne on huolestuttava, siksi on mielestäni tärkeä korjata tilannetta myös kuntapolitiikassa. Yhteiskunnan heikommassa asemassa olevilla lapsilla ei tule tehdä bisnestä. Asuinalueiden välistä eriarvoisuutta on tasattava. Jokaisella pitäisi olla oikeus mielekkäisiin harrastuksiin, ja olisi hyvä lisätä yhteistyötä koulujen ja seurojen välillä.

Valmistun tarjoilijaksi tänä keväänä. Haluaisin jatko-opiskella yhteisöpedagogiksi ja opintojen ohella työskennellä ravintola-alalla. Olen PAM:in nuorisovaltuuskunnassa ja toimin Turun Demarinuorten puheenjohtajana."

SDP

EVELIINA OJALA

VASEMMISTOLIITTO**NOORA JUUTILAINEN, 19, KOKEMÄKI**

"Vasemmistolainen ajattelutapa on siirtynyt minulle jo aidiinmaidosta. Lähden mukaan politiikkaan, koska kunnallispolitiikka kaipaa uudistuksia ja nuorta näkökulmaa. Haluan omalta osaltani vaikuttaa lasten ja nuorten palveluihin ja asuinympäristöön.

Kaikkien kokemäläisten tasa-arvoinen kohtelu on minulle tärkeää. Kestävä kehitys on tulevien sukupolvien elinehto. Mikäli minut äänestään Kokemäen kaupunginvaltuustoon, aion tuoda kokemäläisten nuorten mielipiteet kuuluviin. Kokemäellä eletään muutoksen aikaa, sosiaalipalvelut siirtyivät pois kunnalta ja saman vuoden aikana aloittaa uusi kaupunginvaltuusto ja -hallitus. Se luo omia haasteita, mutta näen sen myös hyvänä mahdollisuutena kehittää omaa kotikuntaani."

LIIKE NYT
JANNE HÄTÄLÄ, 18, OULU

"Kuin Liike Nytistä puolueen toiminnassa mukana olevalta Hannu Lyyralta. Hän kertoi, että Liike Nyt on erilainen kuin muut puolueet, ja se herätti kiinnostukseni. Liityin Liike Nytiin noin vuosi sitten. Käydessäni tutustumassa eduskuntaan ja Hjalles Harkimoon kiinnostukseni lisääntyi entisestään.

Oulussa ja Suomessa on paljon korjattavaa. Liike Nytilä on mielestäni parhaat mahdollisuudet saada asioita aikaiseksi. Etenkin nuorten ja vanhusten asiat ovat huonosti. On paljon masennusta, syrjäytymistä ja laadukkaaseen hoitoon on vaikea päästä. Hoitoa tarvitsevat nuoret joutuvat odottamaan sitä jopa puoli vuotta. Myös vanhuksat ovat lähellä sydäntäni. Kenenkään ei pitäisi joutua jäämään yksin kotiin."

ELÄINOIKEUS-PUOLUE
JAAKKO PERTTUNEN, 31, NOKIA

"Lähdin mukaan politiikkaan ja Eläinoikeuspuolueen toimintaan, koska politiikassa ylikorostui yksipuolisesti ihmisten tarpeet muunlaisien eläinten ja luonnon jäädessä sivuun. Oikeudenmukainen päätöksenteko vaatii sitä, että kaikkien tarpeet huomioidaan lajista riippumatta.

Haluun vaikuttaa siihen, että lainsäädännössä muut eläimet tunnustetaan itseisarvoisina yksilöinä, joilla on oikeus omaan elämään ja perusoikeudet. Käytännössä se tarkoittaa esimerkiksi, että siirrytään eläintuotannosta kasviperäiseen ruoantuotantoon ja lisätään kasviproteiiniin tuotantoa.

Kuntatasolla haluan vaikuttaa eläinsuojelun kehittämiseen ja kaupunkien viher- ja luonnonalueiden suojeluun. Tiivistämällä rakennuskaavaa voidaan välttää uusien alueiden kaavoittamista ihmisten asumis- ja rakentamiskäyttöön ja jättää luonnonalueita koskemattomiksi."

KANSALAISS-PUOLUE
SANNA VÄLIMÄKI, 31, OULU

"Olen kaupungissa asuva maalaistyttö ja vietän mielelläni aikaa luonnossa perheeni kanssa. Opiskelen tällä hetkellä rakennusmestariksi ja teen töitä siinä sivussa.

Politiikkaan lähdin samasta syystä kuin rakennus- ja turvallisuusallalle, sillä haluan varmistaa, ettei tulevaisuudessa kukaan joudu olemaan ympäristössä, joka tuntuu turvattomalta tai tekee sairaaksi. Minulle tärkeää on myös, että kaupungissa on jatkossakin puistoalueita ja roskaamatonta luontoa lähellä."

LIBERAALI-PUOLUE
VILLE KIVINEN, 27, HELSINKI

"Lähdin politiikkaan toden teolla vuonna 2015, kun kuulin aloitteilla olevasta Viskipuolueesta, joka nykyään tunnetaan liberaalipuolueena. Halusin puolueeseen, joka on sekä arvo- että talousliberaali. Haluan varmistaa tasa-arvoiset oikeudet ja vapauttaa kaikille sukupuolille ja seksuaalisille suuntauksille, vapauttaa talouden kankeuksia ja vähentää kasvavaa verotusta ja karsia tarpeetonta sääntelyä. Tällaista puoluetta ei ollut ennen Viskipuoluetta.

Haluun olla luomassa urbaanimpaa Helsinkiä, kaupunkia jossa silvoijan ja taksikuskin palkoilla voisi elää kantakaupungissa ja mahdollisimman monet matkat sujuisivat helposti joukkoliikenteellä. Haluan luoda Suomea, jossa jokainen voi omalla työllään nousta ja kukoistaa, ja jossa poliitikot ja virkamiehet antavat ihmisten tehdä omat päätöksensä omista lähtökohdistaan, maan joka keskittyy pitämään huolta heikoimmista asemista olevista."

PIRAATTI-PUOLUE
MIKAELA SUOMALAINEN, 25, HELSINKI

"Lähdin piraattipuolueen toimintaan eduskuntavaalien 2015 aikaan, kun halusin varmistaa, että ehdokkaani kannattaa yksilönvapautta ja itsemääräämisoikeutta transslain uudistuksessa.

Piraatit oli helposti verkossa saavutettava porukka, ja sitten arvot ja teemat kohtasivat muutenkin omieni kanssa. Piraatit tuntuivat kannattavan vapaata ja ihmisoikeuksia vahvistavaa politiikkaa ja ymmärtävän teknologisten kysymysten päälle. Siitä asti olen toiminut puolueen luottamustoimissa ja myös kansainvälisessä piraattiliikenteessä.

Olen mukana avoimen lähdekoodin projekteissa ja haluan tuoda teknologiaosaamista myös kaupungin päätöksentekoon. Minulle tärkeitä asioita politiikassa ovat myös mielenterveys, saavutettavuus ja vähemmistöystävällisyys."

SININEN TULEVAISUUS
TIINA AHVA, 25, HELSINKI

"Innostuin politiikasta 15-vuotiaana ja lähdin johtamaan kuntani nuorisovaltuustoa. Tavoitteeni siitä asti on ollut uusia nuoria vihreiden jäseninä, ja sen jälkeen liityin Tasapainon puolesta -puolueen (IPU) jäseneksi.

Olen ollut nyt IPU:n jäsenenä kaksi vuotta, aktiivisemmin vasta vähän aikaa. En kadu päätöstäni lähteä mukaan ja kannustan muita nuoria tekemään samoin. Juuri nyt tarvitsemme yhteiskunnalla nuoria toimijoita enemmän kuin koskaan ennen.

Tahdon myös, että Suomessa puututaan tiukemmin kaikkeen, mikä luo ihmisille turvattomuutta – oli kyse sitten väkivaltarikoksista, ahdistelusta, jengiytymisestä tai koulukiusaamisesta. Tahdon, että yrittäjyys ja työn tekeminen nostetaan entistä suurempaan arvoon, ja että itse tienatusta palkasta jää enemmän käteen.

En kannata valtion tai EU:n liiallista holhousta ja sääntelyä vaan yksilönvapautta, johon kuuluu jokaisen meistä vastuu itsestään ja läheistään. Bonuksena haluan, että suomalaiset saisivat koulussa pakko-urtoisinaan sijain opiskella itse valitsemaansa vierasta kieltä!"

FEMINISTINEN PUOLUE
ANNICA HOSIO, 23, VANTAA

"Transslain uudistamattomuus motivoi minut hakeutumaan asemaan, jossa voin vaikuttaa vähemmistöjen oikeuksiin. Tasa-arvo, antirasismi ja mielenterveyden edistäminen ovat minulle tärkeitä asioita, jotka ohjaavat kaikkea toimintaani.

Nykyinen politiikka ei huomioi tarpeeksi hyvin varsinkin nuoria ja vähemmistöjä koskevia aiheita kuten yhdenvertaisuutta tai ilmastonmuutosta. Siksi toivoisin, että jatkossa politiikassa ja päätöksenteossa olisi mukana enemmän asiaan-omaisia, joita päätökset todellisuudessa koskevat.

Lisäksi laadukkaan tutkimuksen pitäisi ohjata politiikkaa inhimillisempään ja kestävämpään suuntaan. Kuntavaaleissa minulle tärkeimmiksi nousevat arvot ovat esteettömyys, vähemmistöoikeudet sekä toimiva terveydenhuolto. Nyt tarvitaan toimia reilun tulevaisuuden puolesta."

TASAPAINON PUOLESTA
JENIFER RÄIKKÖNEN, 17, VIHTI

"Olen ollut aina, ihan esimurrosikäisestä asti yleisesti kiinnostunut politiikasta ja yhteiskunnallisista asioista. Olin ensin pari vuotta vihreiden jäsenenä, ja sen jälkeen liityin Tasapainon puolesta -puolueen (IPU) jäseneksi.

Olen ollut nyt IPU:n jäsenenä kaksi vuotta, aktiivisemmin vasta vähän aikaa. En kadu päätöstäni lähteä mukaan ja kannustan muita nuoria tekemään samoin. Juuri nyt tarvitsemme yhteiskunnalla nuoria toimijoita enemmän kuin koskaan ennen.

Politiikkaan lähdin mukaan, koska rakastan tätä maata ja haluan olla mukana rakentamassa parempaa tulevaisuutta ja yhteiskuntaa. Haluan vaikuttaa kunnan tasolla paikallisiin asioihin. Tärkeät asiat lähtevät aina liikkeelle ruohonjuuritasolta, ja tahdon olla mukana rakentamassa niitä.

Haluun edistää Suomen etua ja itsenäisyyttä, ja ihmisten oikeutta päättää heitä koskevista yhteiskunnallisista asioista. Olen voi lähteä ehdolle vielä nuoren ikäni takia, mutta se on tulevaisuuden suunnitelmassa."

Tulevaisuus ei odota. Lukiolaisena oivalsin äänestämisestä jotain tärkeää, mikä sai minut käyttämään ääneni, kirjoittaa Ilta-Sanomien toimittaja **Iida Hallikainen**.

NÄKÖKULMA

Demokratian loppu alkaa, jos nuoret päättävät olla hiljaa

"**AION ÄÄNESTÄÄ**, koska se on jokaisen ihmisen perusoikeus."

Tämä samana minuun oli iskostettu 16-vuotiaana lukiolaisena.

Perustelu on tosiasia, eikä siinä ole itsessään mitään vikaa. Se kuitenkin tuntui loppuun kulutetulta kliseeltä.

Olin lukenut historiankirjoista mahtipontisesta demokratian aamunkoitosta antiikin Kreikassa. Lopulta demokratia kuitenkin jäi antiikin aikana vain hetkelliseksi keksinnöksi – miten se siis voisi kestää loputtomiin nykypäivänäkään?

Politiikan ja yhteiskunnan ymmärtäminen tuntui minusta muutenkin hankalalta. Kyseenalaistin lukioaikoina myös äänestämisen tärkeyttä, sillä epäilin, että juuri minun äänelläni voisi olla merkitystä.

Äänestäminen oli minulle itsestäänselvyys. Tasapaksu kakku, jonka syömiseen käytettiin mummun kaapissa pölyttynyttä antiikkilusikkaa.

Jotain kuitenkin muuttui. Äänestin ensimmäisen kerran vuoden 2012 presidentinvaaleissa, kun olin juuri täyttänyt 18 vuotta.

PÄÄTIN ÄÄNESTÄÄ, koska halusin tulevaisuuden omakseni.

Vuoden 2019 eduskuntavaaleissa 39-81-vuotiaat äänestivät keskimääräistä aktiivisemmin. Tähän ryhmään kuului 63 prosenttia äänioikeutetuista. Samankaltainen tieto vahvisti minut vuonna 2015.

Minulle tärkeitä asioista päättivät siis edelleen isäni, äitini ja isovanhempani.

Vaikka kapinoin 18-vuotiaana asemastani tulevana opiskelijana ja työkäisenä, ymmärsin, että mikään ei tulisi aikuisena muuttamaan. Eläisin edelleen minulle tarkoitettua tulevaisuudessa, jonka olivat määritelleet minua paljon vanhemmat ihmiset.

Suurin oivallus syntyi, kun ymmärsin, että minun ei täytynyt olla poliittikaintoilija ja lukea jatkuvasti uutisia, jotta äänelläni olisi merkitystä.

Tunnen ihmisiä, jotka äänestävät, koska he haluavat protestoida. Tunnen ihmisiä, jota haluavat pysyä menneessä. Tunnen myös ihmisiä, jotka äänestävät siksi, että he haluavat jonkun tietyn sukupuolen edustajan eduskuntaan.

Mikä tahansa on hyväksyttävä syy, sillä se kertoo minun mielipiteistäni ja tarpeistani. Minun mielipiteeni ja tarpeeni ovat osa demokratiaa, ja ne saattavat tiukkana hetkenä todella viedä eduskuntavaalien tulosta toivottuun suuntaan.

ÄÄNESTYSLUKUPUKE on aseensa luotia tehokkaampi vaikuttamiskeino.

Näin lausui Yhdysvaltain presidentti **Abraham Lincoln** 1800-luvulla. Hänen presidenttikautenaan Yhdysvalloissa oli sisällissota. Vaikka lause kaikuu menneisyydestä, sen merkitys on ajankohtaisempi kuin koskaan aiemmin.

KAREN FOCHT / ZUMA / MYPHOTOS

19-vuotias Elli-Rose Focht pääsi lokaussa äänestämään Yhdysvaltain presidentinvaaleissa ensimmäistä kertaa elämässään.

Ihmisellä saattaa olla taipumus turvautua väkivaltaan, jos hän pelkää ja tuntee, ettei ole tullut kuulluksi ja ymmärretyksi. Tämä on nähty Yhdysvalloissa vuoden 2020 ja alkuvuoden 2021 aikana. Demokratiaa on yritetty horjuttaa äänestystulosta moiseen otteeseen kyseenalaistamalla ja väkivaltaa käyttämällä.

Tosiasia on kuitenkin se, että asioita voidaan todella muuttaa pelkästään kynällä ja paperilla. Äänestämällä voidaan välttää väkivaltaa, sillä voidaan turvata demokratian toteutuminen ja tuoda julki kansan mielipide rauhanomaisin keinoin.

Tulevaisuus ei odota. Meidän nuorten täytyy ottaa demokratian tulevaisuus omiin käsiimme, sillä se kuuluu meille. Demokratian loppu nimittäin alkaa, jos uusi sukupolvi päättää olla hiljaa.

Mitä minun tulee, ovat perusteluni ovat selvät. Opiskelen historiaa, jotta voin ymmärtää nykyisyyttä. Äänestän, jotta voin olla ylpeä menneisyydestäni. Ja minä äänestän, koska demokratia tarvitsee minua.

IIDA HALLIKAINEN

iida.hallikainen@iltasanomat.fi

Kirjoittaja on 26-vuotias Ilta-Sanomien toimittaja ja valmistuu tänä vuonna poliittisen historian valtiotieteiden maisteriksi.

Demokratia hanskassa?

Testaa tietosi Ilta-Sanomien politiikkavisassa!

1. Kuka ei ollut kreikkalainen filosofi?

- a) Platon
- b) Hefaiostos
- c) Aristoteles

2. Ranskan vallankumous alkoi

- a) 1789
- b) 1793
- c) 1812

3. Senaatti oli ensin

- a) Ranskassa
- b) Yhdysvalloissa
- c) Roomassa

4. Naiset saivat Suomessa äänioikeuden

- a) 1896
- b) 1906
- c) 1916

5. Kuka heistä ei ollut Ranskan keisari?

- a) Napoleon I
- b) Napoleon II
- c) Napoleon III

6. Suomen eduskunta on

- a) Yksikamarinen
- b) Kaksikamarinen
- c) Neuvostomuotoinen

7. Oliver Cromwell oli

- a) Kansleri
- b) Lordiprotektori
- c) Puhemies

8. Kuka heistä ei ollut Suomen valtionhoitaja?

- a) Mannerheim
- b) Ståhlberg
- c) Svinhufvud

9. Mitä näistä ei ole olemassa Suomen eduskunnassa?

- a) perustuslakivaliokunta
- b) hallintovaliokunta
- c) valvontavaliokunta

10. V.I. Leninin etunimet olivat?

- a) Viktor Iljitsh
- b) Vasili Iljitsh
- c) Vladimir Iljitsh

11. Magna Carta -asiakirja laadittiin

- a) Ranskassa
- b) Italiassa
- c) Englannissa

12. Näistä suomalaisista puolueista on vanhin

- a) Kokoomus
- b) Sosiaalidemokraatit
- c) Suomen maaseudun puolue

13. Benito Mussolinin fasistit ottivat vallan Italiassa

- a) vuonna 1922
- b) vuonna 1933
- c) vuonna 1936

14. Mäntsälän kapinan aikana Suomen presidenttinä oli

- a) Mannerheim
- b) Ståhlberg
- c) Svinhufvud

15. Rooman ensimmäisen keisari oli

- a) Caesar
- b) Augustus
- c) Tiberius

16. Kuinka monta rekisteröityä puoluetta Suomessa on?

- a) 14
- b) 18
- c) 21

17. Montako yli kymmenessä osavaltiossa toimivaa puoluetta Yhdysvalloissa on?

- a) 3
- b) 4
- c) 5

18. Kuinka suuri on naisten osuus Suomen eduskunnan kansanedustajista?

- a) 42
- b) 47
- c) 52

19. Kuinka suuri on naisten osuus Yhdysvaltain kongressin edustajainhuoneen jäsenistä?

- a) 20
- b) 27
- c) 35

20. Kuinka monta senaattoria Yhdysvaltain kongressissa on?

- a) 50
- b) 100
- c) 150

21. Kuinka monta äänioikeutettua Yhdysvalloissa arvioitiin olleen viime vaaleissa?

- a) 239 miljoonaa
- b) 280 miljoonaa
- c) 328 miljoonaa

22. Kuinka monta äänioikeutettua Suomessa oli viime eduskuntavaaleissa?

- a) 4 miljoonaa
- b) 4,5 miljoonaa
- c) 5 miljoonaa

23. Kuinka paljon Sauli Niinistön kampanja käytti rahaa presidentinvaaleihin vuonna 2018?

- a) 1,2 miljoonaa
- b) 2 miljoonaa
- c) 4 miljoonaa

24. Kuinka paljon Joe Bidenin kampanja käytti rahaa presidentinvaaleihin vuonna 2020 euroiksi muutettuna?

- a) 650 miljoonaa
- b) 856 miljoonaa
- c) 1 040 miljoonaa

25. Mikä oli Yhdysvaltain kongressivaalien äänestysprosentti vuonna 2018, kun presidentinvaalit eivät olleet samaan aikaan?

- a) 32
- b) 40
- c) 53

26. Mikä vaalipa Suomen eduskuntavaaleissa on käytössä?

- a) suora
- b) suhteellinen
- c) enemmistövaali

27. Jos suomalaiset ovat tyytymättömiä johonkin lakiin, kuinka monta ihmistä tarvitaan allekirjoittamaan kansalaisaloite sen viemiseksi eduskunnan käsittelyyn?

- a) 10 000
- b) 20 000
- c) 50 000

28. Mikä oli pisin raportoitu jonotusaika äänestyspaikalle Georgian osavaltion ennakkoäänestyksessä vuonna 2020?

- a) 3 tuntia
- b) 7 tuntia
- c) 11 tuntia

29. Mikä on filibuster Yhdysvaltain senaatissa?

- a) määränemmistö
- b) jarrutuspuhe
- c) yksimielinen päätös

30. Kuka heistä ei tietävästi ole liittynyt mitenkään niin sanottuun Pizzagate-salaliittoteoriaan?

- a) Justin Bieber
- b) Michael Flynn
- c) Ivanka Trump

Vastaukset: 1. b (Hefaiostos), 2. a (1789), 3. c (Roomassa), 4. a (Yksikamarinen), 5. b (Napoleon II), 6. a (Yksikamarinen), 7. b (Lordiprotektori), 8. b (Ståhlberg), 9. c (Valvontavaliokunta), 10. c (Vladimir Iljitsh), 11. c (Englannissa), 12. b (Sosiaalidemokraatit), 13. a (vuonna 1922), 14. b (Ståhlberg), 15. b (Augustus), 16. b (18), 17. b (4), 18. b (47), 19. b (27), 20. b (100), 21. b (280 miljoonaa), 22. b (4,5 miljoonaa), 23. a (1,2), 24. b (856), 25. c (53), 26. b (suhteellinen), 27. b (jarrutuspuhe), 28. b (7 tuntia), 29. b (jarrutuspuhe), 30. c (Ivanka Trump)